

Huvudman

Åstorps kommun

Ärendet

Tematisk tillsyn av genomförandet av garantin för tidiga stödinsatser vid Kvidinge skola, Åstorps kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Åstorps kommun att senast den **5 juni 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande genomförandet av garantin för tidiga stödinsatser. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Åstorps kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Åstorps kommun ska vidta följande åtgärder

Särskild bedömning och planering av insatser

1. Se till att lärarna samråder med personal med specialpedagogisk kompetens vid särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling om lärarna utifrån användningen av de nationella bedömningsstöden eller de nationella proven, bedömer att det finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i ämnena svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Dokumentation avseende när och hur samråd har skett med

specialpedagogisk kompetens ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen).

2. Se till att lärarna samråder med personal med specialpedagogisk kompetens vid planering av extra anpassningar för elever i lågstadiet när det upptäcks att stöd enligt 3 kap. 5 § skollagen behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Dokumentation avseende när och hur samråd har skett med specialpedagogisk kompetens ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 4 a § 1 st. p. och 2 samt 2 st. skollagen).

Uppföljning

3. Se till att lärarna i slutet av lågstadiet genomför en uppföljning i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens av de extra anpassningar som getts i enlighet med 3 kap. 5 § skollagen i svenska, svenska som andraspråk eller matematik i förskoleklass och lågstadiet. Dokumentation avseende hur skolan planerar att genomföra denna uppföljning ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 4 a - 4 b §§ skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023: 5171) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har inom ramen för en tematisk tillsyn av genomförandet av garantin för tidiga stödinsatser inlett en tillsyn av Kvidinge skola, Åstorps kommun.

Syftet med denna tillsyn är att bedöma om skolan genomför garantins olika moment i enlighet med bestämmelserna.

Tillsynen har genomförts genom digitala intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens och med den biträdande rektorn den 9 november 2023. Vidare har dokumentation granskats, bland annat en förteckning över personal och dess kompetens, beskrivningar av arbetet med garantin för tidiga stödinsatser, samt en beskrivning av elevernas kunskapsutveckling eller måluppfyllelse i förskoleklass, årskurs 1 och årskurs 3 i svenska, svenska som andraspråk och matematik.

Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Genomförande av garantin för tidiga stödinsatser

Obligatoriska kartläggningsmaterial, bedömningsstöd och nationella prov

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens, den biträdande rektorn samt av ingiven dokumentation framgår att lärarna under läsåret 2022/2023 genomförde kartläggningsmaterialen i förskoleklass, bedömningsstöden i årskurs 1 samt de nationella proven i årskurs 3.

I förskoleklassen påbörjades genomförandet av kartläggningsmaterialen tidigt på höstterminen. Ansvariga lärare delade upp arbetet emellan sig så att en lärare genomförde aktiviteterna i "Hitta språket" med alla elever, medan en lärare genomförde aktiviteterna i "Hitta matematiken" med alla elever. Kartläggningens alla aktiviteter genomfördes under höstterminen och var färdigställda innan höstlovet. Lärarna försökte genomföra samtliga delar med alla elever, men ett fåtal elever kunde inte slutföra dem alla.

I årskurs 1 ansvarade läraren för genomförandet av bedömningsstöden, läraren utförde de individuella delarna och hade då hjälp av en resurs som ansvarade för undervisningen i klassrummet. Den muntliga delen i bedömningsstödet i taluppfattning genomfördes under både höst- och vårterminen och den skriftliga delen under vårterminen. I bedömningsstödet i läs- och skrivutveckling genomfördes både delen "Läsa" och delen "Skriva" under höst- och vårterminen. Samtliga elever genomförde bedömningsstödens alla delar.

Enligt biträdande rektorn genomförde ansvarig lärare de nationella proven i årskurs 3. I ingiven dokumentation framgår det att samtliga elever genomförde alla delprov utom två. Den biträdande rektorn fattade beslut om att, utifrån särskilda skäl, undanta de nyss nämnda eleverna från genomförandet.

Ansvarig lärare för årskurs 3 föregående läsår var vid intervjutillfället inte längre anställd på skolan.

Rättslig reglering

I förskoleklass ska Skolverkets kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet (dnr 2019:567) och kartläggningsmaterial i matematiskt tänkande (dnr 2019:568) användas. För varje elev ska läraren använda kartläggningsmaterialen vid avstämningsstillfällen under höstterminen (8 kap. 2 och 3 §§ skolförordning [2011:185], 2-5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande i förskoleklass, SKOLFS 2019:16).

I årskurs 1 i grundskolan ska Skolverkets nationella bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling (dnr 2019:563) användas i ämnena svenska och svenska som andraspråk och Skolverkets nationella bedömningsstöd i taluppfattning (dnr 2019:564) användas i ämnet matematik. För varje elev ska läraren använda bedömningsstöden vid avstämningsstillfällen under både höstterminen och vårterminen (9 kap. 22 b och c §§ skolförordningen och 2 – 4 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 i grundskolan och sameskolan, SKOLFS 2016:66).

I årskurs 3 i grundskolan ska nationella prov genomföras på vårterminen i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Ett nationellt prov består av flera delprov som samtliga ska genomföras under en viss period, vilken för läsåret 2022/23 var den 13 mars till och med den 17 maj 2023 (9 kap. 20, 21, 22 och 22 a §§ skolförordningen och 5 § SKOLFS 2021:69).

Om det finns särskilda skäl får rektor besluta att en lärare inte behöver använda kartläggningsmaterial, nationella bedömningsstöd eller nationella prov, eller delar av dessa, för enskilda elever (9 kap. 20 § skolförordningen, 6 § SKOLFS 2019:16 och 6 § SKOLFS 2016:66).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller genomförandet av obligatoriska kartläggningsmaterial, bedömningsstöd och nationella prov.

Särskild bedömning och planering av insatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens, den biträdande rektorn samt av ingiven dokumentation framgår följande.

Under läsåret 2022/2023 hade skolan en specialpedagog som arbetade mot förskoleklass som en del av sin tjänst. Vid sidan av denna specialpedagog fanns ytterligare en specialpedagog som under perioder arbetade mot årskurs 1–3.

Under de perioder det saknades personal med specialpedagogisk kompetens tog lärare A över vissa specialpedagogiska arbetsuppgifter och den biträdande rektorn uppger att lärare A är den utsedda specialpedagogiska kompetensen i årskurs 1–3 inför läsåret 2023–2024.

Lärare A är förstelärare med lång pedagogisk erfarenhet och hen har arbetat i skolans särskilda undervisningsgrupp. Lärare A uppger att hen inte har någon utbildning som speciallärare och ingen utbildning i specialpedagogik. Den biträdande rektorn har uppgett att hen är medveten om att lärare A inte har någon specialpedagogisk utbildning men att läraren arbetat i särskild undervisningsgrupp och fortbildat sig i kring diagnoser. Den biträdande rektorn är trygg i att lärare A är en tillgång för lärarna på skolan och att lärare A besitter specialpedagogisk kompetens.

Efter att kartläggningsmaterialen var genomförda i förskoleklass diskuterade lärarna elevernas resultat med förskoleklassens specialpedagog. En särskild bedömning gjordes för alla elever där det fanns indikation på att eleven riskerade att inte uppfylla kommande kriterier för bedömning av kunskaper. Lärarna planerade stödinsatser för eleverna, vilket inkluderade bland annat logopedstöd och resurspersonal, i dialog med förskoleklassens specialpedagog.

Efter att de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 var genomförda fanns det indikationer på att ett antal elever riskerade att inte uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Dessa elevers kunskapsresultat analyserades av ansvarig lärare och elevernas kunskapsutveckling och stödbehov i form av extra anpassningar diskuterades och bedömdes i samråd med lärare A.

I samband med de nationella proven i årskurs 3 uppvisade ett flertal elever indikation på att de inte skulle komma att nå kriterierna för godtagbara kunskaper i ämnet svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Av ingiven dokumentation framgår att det inte gjordes en särskild bedömning av kunskapsutvecklingen för alla dessa elever och det framgår att endast en del av dessa elever fått extra anpassningar i de för garantin aktuella ämnena. Omständigheterna kring detta har varit svåra för den biträdande rektorn att svara på eftersom ansvarig lärare och specialpedagog inte längre är kvar på skolan. Lärare A uppger att hen var delaktig i arbetet med att analysera elevernas kunskapsresultat efter att de nationella proven var klara, men uppger att hen inte kan svara på hur planeringen av stödinsatser för eleverna gått till.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. En särskild bedömning ska även göras i lågstadiet i grundskolan om det utifrån användning av ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt

prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 (3 kap. 4 § 1 st. skollagen).

Om det efter en särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras för stöd i form av extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn om att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas (3 kap. 4 § 2 st. skollagen, 3 kap. 5 § skollagen och 3 kap. 7 § skollagen).

Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna för extra anpassningar eller för anmälan till rektor om särskilt stöd redan är uppfyllda. Det ska i sådant fall skyndsamt planeras för extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn (3 kap. 4 § 3 st. skollagen).

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning och vid planering av extra anpassningar när det i förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Samråd enligt 3 kap. 4 a § p. 1 och 2 behöver dock inte genomföras om den ansvarige förskoleläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § 1 st. p. och 2 samt 2 st. skollagen).

Av förarbetena till bestämmelserna framgår det att syftet med garantin för tidiga stödinsatser är att eleverna får tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens (prop. 2017/18:18 s. 31).

Begreppet "personal med specialpedagogisk kompetens" kan uppfattas brett, men av förarbeten till skollagen framgår det att det som främst avses är personal som har utbildning som speciallärare eller specialpedagog (prop. 2017/18:18 s. 47, se även prop. 2009/10:165 s. 278).

Det är önskvärt att samrådet i första hand genomförs tillsammans med en specialpedagog eller speciallärare då de, genom sin specialistkunskap, som regel har bättre förutsättningar att bedöma om en elev är i behov av extra anpassningar eller särskild stöd. I undantagsfall bör samrådet kunna genomföras med någon annan pedagog som har fördjupade kunskaper i specialpedagogik, utan att ha en examen i specialpedagogik (prop. 2017/18:195 s. 86).

Avsikten är att personal med specialpedagogisk kompetens ska vara ett stöd för ansvarig förskollärare eller lärare, bland annat vid bedömningen av behovet av stödinsatser hos de elever som befinner sig vid gränslandet mellan dem som inte bedöms ha något sådant behov och elever där förutsättningarna för extra anpassningar redan är uppfyllda. Avsikten är också att säkerställa att dessa insatser är utformade utifrån elevens behov (prop. 2017/18:18 s. 79, samt prop. 2017/18:195 s. 51).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Kvidinge skolas arbete med särskild bedömning och planering av insatser för eleverna för årskurserna 1–3 har brister som bottnar i att det saknas tillgång på specialpedagogisk kompetens i dessa årskurser.

Genom det skriftliga underlaget och intervjuerna med skolans personal framgår det att det funnits elever i årskurs 1 och årskurs 3 som uppvisat indikationer på att inte nå de kommande kunskapskraven i aktuella ämnena, eller som befarats vara i behov av extra anpassningar.

Av utredningen framkommer att lärare A, som av den biträdande rektorn är utsedd att vara den specialpedagogiska kompetensen för årskurserna 1–3, är en meriterad förstelärare med erfarenhet av att arbeta med elever i särskild undervisningsgrupp. Skolinspektionen gör bedömningen att det faktum att läraren är pedagogiskt erfaren och meriterad, samt har arbetat i särskild undervisningsgrupp inte ensamt är tillräckligt för att hen ska ha förvärvat sig fördjupade kunskaper i specialpedagogik. Då utredningen inte har visat att läraren genom utbildning eller på annat sätt förvärvat sig dessa kunskaper bedömer Skolinspektionen att lärare A inte har sådana fördjupade kunskaper i specialpedagogik som behövs för att kravet på kompetens hos personal med specialpedagogisk kompetens inom garantin ska vara uppfyllt. Utredningen har inte heller visat att någon av de ansvariga lärarna som varit involverade i arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i årskurs 1–3, har specialpedagogisk kompetens.

Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen att ansvariga lärare i årskurs 1 och 3 inte har samrått med personal med specialpedagogisk kompetens vid särskild bedömning av elevernas kunskaper och inte heller vid planering och utformning av extra anpassningar för eleverna, trots att så borde ha skett. Detta utgör en brist.

Av utredningen framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller arbetet med särskild bedömning av elevs kunskaper och planering och utformning av stödinsatser för eleverna i förskoleklass.

Uppföljning och överföring

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens, den biträdande rektorn samt av ingiven dokumentation framgår följande.

Under läsåret 2022/2023 följde lärarna upp de extra anpassningar som eleverna fått i svenska, svenska som andraspråk och matematik.

I förskoleklass följde lärarna i slutet av vårterminen upp det stöd eleverna fått i samråd med förskoleklassens specialpedagog. Resultatet av uppföljningen överfördes till kommande lärare i årskurs 1 och en lärare från förskoleklass följde också med eleverna vidare till årskurs 1. Vid överföringen var både förskoleklassens specialpedagog och lärare A med.

I årskurs 3 skedde en överföring mellan avlämnande lärare och mottagande lärare i årskurs 4, samt mellan lärare A och mottagande specialpedagog på mellanstadiet. Den specialpedagog som arbetade mot klassen hade avslutat sin anställning tidigare under terminen men avlämnande lärare och lärare A var med vid mötet och gick igenom elevernas stödbehov.

Rättslig reglering

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan och sameskolan ska det genomföras en uppföljning av sådant stöd som getts enligt 3 kap. 5 § skollagen (extra anpassningar) i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs (3 kap. 4 b § skollagen).

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid uppföljning enligt 4 b §. Samråd enligt 3 kap. 4 a § p. 3 behöver inte genomföras om den ansvarige förskoleläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Som framgår ovan så gör Skolinspektionen bedömningen att det bland personalen som varit involverad i arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i årskurs 1–3 inte funnits någon som uppfyller kravet på specialpedagogisk kompetens enligt 3 kap. 4 a § skollagen samt att det funnits elever som i lågstadiet haft extra anpassningar i aktuella ämnen. Skolinspektionen gör därför bedömningen att det vid uppföljning av extra anpassningar för eleverna i årskurs 3 inte har genomförts något samråd med personal med specialpedagogisk kompetens trots att så borde ha skett. Detta utgör en brist.

Det framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller uppföljning av extra anpassningar för eleverna i förskoleklass och vad gäller överföring av resultatet av uppföljningen till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs.

Beslutet har fattats av utredaren Fredrik Asplén.

Utredaren Robert Sondell har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Isabelle Brännlund medverkat.